

Punkt 9: Område 7 - Solceller og møller i Gårdbo Sø

01.02.05-P16-13-23

Resume

Hjørring Kommune har modtaget ansøgning om opstilling af 109 ha solceller og 6 vindmøller. Projektansøgningen har været i fordebat. Der er væsentlige forhold, som taler både for og imod projektet. Der skal tages stilling til, om der skal udarbejdes plangrundlag og miljøvurderinger.

Sagsfremstilling

Ansøger har i marts 2023 ansøgt om at opstille 109 ha solceller og 6 vindmøller med en totalhøjde på 200 m. Ansøger har også ønske om at opstille 141 ha solceller og 3 vindmøller i Frederikshavn Kommune, dvs. i alt 250 ha solceller og 9 møller. Områdets placering og afgrænsning fremgår af Bilag 1 - Oversigtskort. Ansøgningen fremgår af Bilag 2 - Oprindelig ansøgning.

Byrådet besluttede 21. juni 2023 at sende projektansøgningen i fordebat i perioden 6. september til 6. oktober 2023. Fordebatten har udelukkende omhandlet solceller og vindmøller placeret i Hjørring Kommune, dog har de 3 møller i Frederikshavn Kommune været vist på kortmaterialet, men ikke solcellerne i Frederikshavn Kommune.

Der er væsentlige forhold, som taler både for og imod projektet, herunder forsyningsinteresser kontra natur- og landskabsinteresser.

Revideret projekt

Ansøger har på baggrund af fordebatten arbejdet med sit projekt og har indsendt supplerende oplysninger til projektet, hvori det fremgår, at ansøger udtrykker interesse for at sælge strømmen til lokale virksomheder og varmegværker, se Bilag 3 - Revideret ansøgning.

Høringssvar

Der er i fordebatten indkommet i alt 83 høringssvar fordelt på 3 svar fra myndigheder, 6 svar fra foreninger og 74 svar fra borgere. Se Bilag 4 - Samlede høringssvar.

Myndigheder

Forsvarets Ejendomsstyrelse oplyser, at projektet vil være placeret inden for line-af-sigt fra Forsvarsministeriets varslingsradar i Skagen, og der skal derfor udarbejdes analyser for vindmøllernes påvirkning heraf. Administrationen er opmærksom herpå og tager høringssvaret til efterretning.

Frederikshavn Kommune har ikke bemærkninger til projektet og bakker op om Hjørring Kommunes omstilling til grøn energi samt forventer, at projekter i umiddelbar nærhed til kommunegrænsen vil blive drøftet med Frederikshavn Kommune, inden projekterne realiseres. Administrationen er opmærksom herpå og tager høringssvaret til efterretning.

Aalborg Stift ønsker undersøgt, hvorvidt vindmøllerne vil påvirke indsynet til og udsynet fra omkringliggende kirker. Administrationen og ansøger bemærker, at dette vil indgå i miljøvurderingen.

Foreninger

Danmarks Naturfredningsforening i Hjørring (DN) er modstandere af projektets placering på grund af natur- og landskabsinteresser, herunder nærheden til EU fuglebeskyttelsesområder og landskabet ved Simon Skrivers Klit. Administrationens bemærkninger hertil fremgår af efterfølgende afsnit om naturmæssige forhold samt landskab og udsigtsforhold.

Dansk Ornitologisk Forening i Nordjylland (DOF) udtrykker bekymring for, at de store møller vil forstyrre de fugle, der raster og yngler i området, samt fugle på træk. Administrationens bemærkninger hertil fremgår af efterfølgende afsnit om naturmæssige forhold.

Friluftsrådet tilslutter sig nødvendigheden af en grøn omstilling i form af bl.a. vindmøller, men rådet mener, at det ikke må og ikke behøver at ske på bekostning af enestående og umistelige natur- og kulturværdier.

Gårdbo Sø er identificerende for hele den indre del af Skagen Odde som en istidssø, der i stedet burde genskabes til gavn for plante- og dyreliv og hele den enestående fortælling om Skagen Oddes udvikling siden sidste istid. Hvis der opstilles store vindmøller, er dette tabt for altid. Administrationens bemærkninger hertil fremgår af efterfølgende afsnit om naturmæssige forhold samt landskab og udsigtsforhold.

Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur (FBL) opfordrer til, at de særlige værdier omkring Gårdbø Sø og landskabets overgang til Skagen Odde beskyttes. Den geologiske historie om dannelsen af Skagen Odde, som landskabet fortæller, og kulturhistorien om afvandingen af Gårdbø Sø må ikke sløres eller skjules af VE-anlæg. FBL finder det på den baggrund problematisk at godkende projektet. Administrationens bemærkninger hertil fremgår af efterfølgende afsnit om landskab og udsigtsforhold.

Vendsyssel Energi- og Miljøforening giver projektet mellemste anbefalingsstatus grundet potentiel konflikt med Ørnereservatets interesser. Administrationens bemærkninger hertil fremgår af efterfølgende afsnit om naturmæssige forhold.

Menighedsrådet for Bindslev-Sørig tager kraftig afstand til vindmøllerne pga. fuglelivet i området. Administrationens bemærkninger hertil fremgår af efterfølgende afsnit om naturmæssige forhold.

Borgere

2 høringssvar fra borgere er positive i forhold til projektet og lægger vægt på grøn omstilling. 72 høringssvar fra borgere tilkendegiver modstand mod projektet. I høringssvarene lægger modstanderne vægt på:

- Naturmæssige forhold (67) - heriblandt Ørnereservatet (40)
(Det bemærkes, at sagsfremstillingen kun kommenterer på henvendelser, der er indkommet i fordebatten, mens senere henvendelser fra Ørnereservatet ikke indgår i fremstillingen.)
- Landskab og udsigtsforhold (10)
- Grundvand (4)
- Støj, skyggekast, refleksion og andre gener (8)
- Værdiforringelse af ejendom (5)
- Øvrige forhold (13)

Administrationens bemærkninger til indkomne kommentarer

Administrationen har gennemgået høringssvar fra fordebatten og ansøgers bemærkninger til høringssvar fra fordebatten, se Bilag 5 - Ansøgers bemærkninger til høringssvar.

Naturmæssige forhold

Flere foreninger, heriblandt Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet, og en række borgere er modstandere af projekts placering på grund af naturinteresser og udtrykker bekymring for især fugle, herunder

nærheden til EU fuglebeskyttelsesområder.

Administrationens bemærker, at det er korrekt at der højst sandsynligt er konflikt med habitatbekendtgørelsen, pga. forekomsten af flere fuglearter på udpegningsgrundlaget for de nærliggende Fuglebeskyttelsesområder.

Flere høringssvar omhandler, at projektet vil hindre en genskabelse af Gårdbo Sø, der med sine 1.400 ha engang var Vendsyssels største sø. Flere skriver, at en genskabelse af søen også vil være et klimaprojekt, der vil kunne reducere CO₂-udledningen.

Administrationen bemærker, at det er korrekt, at en tredjedel af solcellerne og alle møllerne står i et område udpeget i kommuneplanen som "potentiel natur", med henblik på genskabelse af Gårdbo Sø. Projektet har ikke indtænkt en genskabelse af søen, og er derfor i konflikt med kommuneplanen.

Områder er ligeledes udpeget som lavbundsareal i kommuneplanen. Vindmøllerne og solcellerne vil ikke forhindre et lavbundsprojekt, men vil gøre det mere kompliceret.

Flere borgere skriver, at Ørnereservatet bliver berørt, og at projektet kan indebære, at Ørnereservatet må lukke på grund af konflikter ift. vindmøller. Ørnereservatet skriver, at ørnene, der er afhængige af åbne områder og høje træer til reder, kan blive forstyrret og fortrængt. Ørne og andre fugle har specifikke flyveruter, som de følger under deres migration, jagt og andre vigtige aktiviteter. Disse flyveruter er ofte veldefinerede og afhænger af forskellige faktorer som fødeområder, ynglesteder og overlevelsestrategier.

Administrationen bemærker, at Ørnereservatets fugle yngler i volierer, og at de ikke søger føde i området med vindmøller. På DOF-basen er der ikke observationer i projektområdet af nogle af de eksotiske arter fra Ørnereservatet, så det vurderes, at det er meget sjældent, at fuglene flyver ud i projektområdet. Det vurderes derfor som usandsynligt, at de skulle påvirkes af de nye møller. Desuden står der eksisterende møller i forvejen i samme afstand. Ansøger bemærker, at der i forbindelse med udarbejdelse af miljøkonsekvensvurderingen vil blive kortlagt flyveruter for de ørne som flyver ud fra ørnereservatet, og på baggrund af de indsamlede data og informationer, vil det blive vurderet, om der er risiko for kollision mellem ørne og vindmøller.

Flere høringssvar nævner, at der er et vildt havørnepar, der yngler ved Råbjerg.

Administrationen bekræfter dette, og at undersøgelser fra andre vindmølleprojekter viser, at ynglende store rovfugle er sårbare overfor vindmøller.

Flere høringssvar fremhæver trækfugle på forårstræk over Skagens Odde.

Administrationen bemærker, at det er korrekt, at Skagen Odde er et af de vigtigste forårstræksteder i hele Nordeuropa. Om foråret følger trækfugle land, så lang tid de kan. Det betyder, at Skagen Odde fungerer som en tragt. Der er derfor mange iagttagelser af især rovfugle om foråret over Gårdbo Sø. De fleste undersøgelser viser dog, at det mest er ynglefugle og rastende fugle, der rammes af møllerne. Især traner og større rovfugle er udsatte. Hvis projektet går videre til miljøvurderingen, er det et af forholdene, der skal undersøges grundigt, og som kan føre til omfattende afværgetiltag i form af f.eks. møllestop om foråret. Flere af de trækkende arter, er på udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområder i bl.a. Sverige. Projektet kan derfor muligvis være i konflikt med Habitatdirektivet af denne grund.

Landskab og udsigtsforhold

Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, FBL og en række borgere finder projektet problematisk pga. landskabsinteresser, herunder genskabelse af Gårdbo Sø og den geologiske historie om dannelsen af Skagen Odde.

Administrationen vurderer, at projektet kan forhindre genskabelsen af Gårdbo sø, da der ikke er lavet projektilpasninger og at solcellerne vil være med til at sløre den geologiske dannelse af Skagens Odde. Møllerne vil have en betydelig påvirkning af det bevaringsværdige landskab ved Simon Skrivers Klit, men der er dog tekniske anlæg i området i forvejen i form af 12 mindre møller.

Grundvand

Borgeren udtrykker bekymring for forurening af grundvandet med PFAS og andre miljøfremmede stoffer.

Administrationen bemærker, at under en miljøvurdering af projektet vil eventuelle forureningsrisici blive belyst og vurderet. Endvidere vil der i en eventuel tilladelse til projektet blive stillet vilkår om, at solcellepanelerne ikke må forurene grundvand eller jord. Administrationen bemærker desuden, at projektet ikke ligger indenfor eller i

nærheden af et boringsnært beskyttelsesområde, indsats- eller interesseområde.

Støj, skyggekast, refleksion og andre gener

Borgerne udtrykker bekymring for støj fra vindmøllerne og stråling fra solcellerne.

Administrationen bemærker, at miljølovgivningen fastsætter støjgrænser for vindmøller, herunder også lavfrekvent støj. Det betyder, at disse støjgrænser skal overholdes i forhold til naboer. Læs mere i Bilag 6 - Uddybende bemærkninger.

Ansøger oplyser, at der ikke vil opleves elektromagnetisk stråling fra komponenterne på området. Solpanelerne laver jævnstrøm, som ikke giver anledning til stråling, og invertere og transformatorer er omfattet af de såkaldte EMC-direktiver (Electromagnetic Compatibility), som sikrer dette.

Værdiforringelse af ejendom

Borgere udtrykker bekymring for ejendomsværditab som følge af projektet.

Administrationen bemærker, at opførelse af vindmøller og solceller kan medføre ejendomsværdiforringelse. Staten har fastsat en værditabsordning, som giver ejere af beboelsesejendomme, der bliver nabo til et VE-anlæg, mulighed for at få erstatning for værditab på boligen, som følge af at VE-anlægget etableres. Læs mere i Bilag 6 - Uddybende bemærkninger.

Øvrige forhold

Borgere nævner bl.a. manglende forsyningssikkerhed, manglende miljøgevinst ved grøn strøm, og at høje møller bør placeres på havet i stedet.

Administrationen bemærker, at kommunens planlægning er i tråd med energiaftalen fra sommeren 2022, hvor et flertal i Folketinget ønsker, at elproduktionen fra vindmøller på land og solceller skal firedobles frem mod 2030.

Opsamling

Administrationen anbefaler, at høringssvarene ikke giver anledning til ændringer i projektet på nuværende tidspunkt.

Administrationens vurdering af projektet

Administrationen har gennemgået projektet, høringssvar fra fordebatten samt bemærkninger fra ansøger til høringssvar og har på den baggrund opdateret screeningskemaet for projektet, se Bilag 7 - Revideret screeningskema.

Solceller

Følgende forhold taler for, at der arbejdes videre med den del af projektet, som omhandler solceller:

- Ejerskabsformen vurderes som *god*, fordi der er tale om et delvist lokalt ejet selskab med mulighed for lokale borgere at købe op til 50 % af anparterne i projektet.
- Den økonomiske gevinst for lokalområdet vurderes *bedst*, idet op til 50 % af anparterne forventes udbudt til kostpris til borgerne i Hjørring Kommune. Borgere, der bor indenfor 5 km, vil have prioritet. Der gives et årligt beløb til støtte til lokalområdet.
- Sammenhængen med kommunens energi- og varmeplaner vurderes som *god*, idet projektet er i tråd med Energiplanens målsætning om øget produktion af VE-strøm, og der udtrykkes interesse for levering af strøm til lokale varmegærdere og strømsalgsaftaler til lokale virksomheder.
- Projektet er strategisk vigtigt for at få forstærket el-infrastrukturen i Hjørring Kommune, især når det drejer sig om strømforsyningen til og fra Hirtshals.

Følgende forhold taler imod, at der arbejdes videre med den del af projektet, som omhandler solceller:

- Natur vurderes som *problematisk*, da en stor del af solcelleprojektet er i konflikt med kommuneplanens retningslinje for ”potentiel natur”, hvor kommunen skal arbejde for en genskabelse af Gårdbo Sø. Se Bilag 8 - Naturinteresser.
- Landskab vurderes som *problematisk*, da solcellerne er i konflikt med ”værdifulde geologiske områder” og er meget synlige fra nærliggende bevaringsværdigt landskab. Der er dog 12 eksisterende møller i området. Se Bilag 9 - Landskabsinteresser.
- Kulturarv vurderes som *mindre godt*, da placeringen af solcellerne ikke er tilpasset hovedstrukturen i afvandingsanlægget i overensstemmelse med det udpegede værdifulde kulturmiljø med tørlægningen af Gårdbo Sø med grøfter og diger. Se Bilag 10 - Kulturarvsinteresser.
- Der er *negativ synergi* mellem arealanvendelser, idet projektet kan forhindre både genopretning af søen og et lavbundsprojekt i og omkring Gårdbo Sø. Det er derfor i konflikt med kommuneplanens retningslinje ”lavbundsarealer”. Se Bilag 11 - Synergier.

Vindmøller

Følgende forhold taler for, at der arbejdes videre med den del af projektet, som omhandler vindmøller:

- Ejerskabsformen vurderes som *god*, fordi der er tale om et delvist lokalt ejet selskab med mulighed for lokale borgere at købe op til 50 % af anparterne i projektet.
- Den økonomiske gevinst for lokalområdet vurderes *bedst*, idet op til 50 % af anparterne forventes udbudt til kostpris til borgerne i Hjørring Kommune. Borgere, der bor indenfor 5 km, vil have prioritet. Der gives et årligt beløb til støtte til lokalområdet.
- Sammenhængen med kommunens energi- og varmeplaner vurderes som *god*, idet projektet er i tråd med Energiplanens målsætning om øget produktion af VE-strøm, og der udtrykker interesse for levering af strøm til lokale varmekilder og strømsalgsaftaler til lokale virksomheder.
- Projektet er strategisk vigtigt for at få forstærket el-infrastrukturen i Hjørring Kommune, især når det drejer sig om strømforsyningen til og fra Hirtshals.

Følgende forhold taler imod, at der arbejdes videre med den del af projektet, som omhandler vindmøller:

- Problematisk ift. natur:
 - Det vurderes, at projektet sandsynligvis er i konflikt med Fuglebeskyttelsesdirektivet ift. fuglearter på udpegningsgrundlaget for nærliggende Fuglebeskyttelsesområder (især trane).
 - Det vurderes, at projektet sandsynligvis er i konflikt med Fuglebeskyttelsesdirektivet, idet det ligger på ruten for trækfugle om foråret, hvor flere af arterne er på udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelses-områder længere væk.
 - Hvis mølleprojektet går videre til Miljøvurderingen, er der en risiko for, at projektet ikke kan godkendes, eller at der vil blive stillet vilkår om så omfattende tilpasninger og afværgetiltag, at projektet ikke er realiserbart, fx ved at møllerne skal stå stille store dele af året.
 - Møllerne er i konflikt med kommuneplanens retningslinje for ”potentiel natur”, hvor kommunen skal arbejde for en genskabelse af Gårdbo Sø. Retningslinjen kan fraviges i et Kommuneplantillæg. Se Bilag 8 - Naturinteresser.
- Problematisk ift. landskab
 - Møllerne vil påvirke landskabet ved Simon Skrivers Klit, der er udpeget i kommuneplanen som bevaringsværdigt landskab. Derudover vil det også påvirke udpegede landskaber i Frederikshavns Kommune. Der er placeret 4 ud af 9 møller inden for 2 km af bevaringsværdigt landskab. Projektet er ikke blevet tilpasset efter fordebatten. De eksisterende 12 møller bliver ikke taget ned, hvilket kan virke visuelt forstyrrende. Se Bilag 9 - Landskabsinteresser.
 - Der er negativ synergi mellem arealanvendelser, idet projektet kan forhindre både genopretning af søen og et lavbundsprojekt i og omkring

Gårdbo Sø.

Det er derfor i konflikt med kommuneplanens retningslinje "lavbundsarealer".

Se Bilag 11 - Synergier.

Kommuneplanens retningslinjer for vindmøller

Projektet er ikke i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer for vindmøller vedrørende afstandskrav i forhold til kysten, da 4 af møllerne er placeret nærmere kysten end 5 km, hvoraf nærmeste mølle er 3,9 km fra kysten.

En realisering af det ansøgte projekt vil derfor kræve en ændring af kommuneplanens retningslinje, så afstandskravet udgår eller reduceres.

Konklusion og anbefaling

Der er væsentlige forhold, som taler både for og imod projektet, herunder forsyningsinteresser kontra natur- og landskabsinteresser.

Kommuneplanens retningslinjer om potentiel natur og lavbundsarealer kan fraviges. Retningslinjerne om landskab er delvist baseret på nationale udpegninger, hvilket betyder, at det meget svært at fravige, fordi staten skal inddrages.

Fuglebeskyttelsesdirektivet står over national lovgivning, og der må ikke vedtages planer, der er i strid med direktivet. Der er en risiko for at miljøvurderingen vil vise, at projektet ikke kan godkendes ift. Fuglebeskyttelsesdirektivet, eller at der vil blive stillet vilkår om så omfattende tilpasninger og afværgetiltag, at projektet ikke er realiserbart, fx ved at møllerne skal stå stille store dele af året.

I forhold til energiforsyningsinteresser vurderer administrationen projektet som vigtig på grund af anlæggets størrelse. Anlægget vil kunne levere store mængder strøm til både Hjørring og Frederikshavn Kommuner (7-24 % af det forventede forbrug i Hjørring Kommune i 2030). Projektet er derudover også strategisk vigtigt for at få forstærket el-infrastrukturen i Hjørring Kommune, især når det drejer sig om strømforsyningen til og fra Hirtshals.

Administrationen anbefaler, at Byrådet på baggrund af indstilling fra Teknik- og Miljøudvalget tager stilling til, om der skal arbejdes videre med projektet i form af udarbejdelse af plangrundlag og miljøvurderinger, herunder om det skal være det

samlede projekt eller kun enten solceller eller vindmøller.

Ansøger er indstillet på kun at realisere en del af projektet, hvis Byrådet beslutter, at der kun skal arbejdes videre med enten solceller eller vindmøller.

Lovgrundlag

Planloven §§ 13 og 23c.

Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter §§ 8-11 om miljøvurdering, screening, høring af myndigheder og andre interesseorganisationer, samt offentliggørelse.

Økonomi

Fremgår af sagsfremstillingen for orienteringspunktet: Orientering om proces vedrørende behandling af solcelle- og vindmølleansøgninger efter gennemført fordebat.

Personale

Fremgår af sagsfremstillingen for orienteringspunktet: Orientering om proces vedrørende behandling af solcelle- og vindmølleansøgninger efter gennemført fordebat.

Sundhed

Fremgår af sagsfremstillingen for orienteringspunktet: Orientering om proces vedrørende behandling af solcelle- og vindmølleansøgninger efter gennemført fordebat.

Bilag

Bilag 1 - Oversigtskort

Bilag 2 - Oprindelig ansøgning

Bilag 3 - Revideret ansøgning

Bilag 4 - Samlede høringssvar

Bilag 5 - Ansøgers bemærkninger til høringssvar

Bilag 6 - Uddybende bemærkninger

Bilag 7 - Revideret screeningsskema

Bilag 8 - Naturinteresser

Bilag 9 - Landskabsinteresser

Bilag 10 - Kulturarvsinteresser

Bilag 11 - Lavbundsarealer

Direktionen indstiller,

- at Teknik- og Miljøudvalget udarbejder indstilling til Byrådet i forhold til, om der skal arbejdes videre med den del af projektet, som omhandler solceller, og
- at Teknik- og Miljøudvalget udarbejder indstilling til Byrådet i forhold til, om der skal arbejdes videre med den del af projektet, som omhandler vindmøller.

Beslutning

Bilag

Bilag 1 - Oversigtskort - Område 07

Bilag 2 - Oprindelig ansøgning - Område 07

Bilag 3 - Revideret ansøgning - Område 07

Bilag 4 - Samlede høringssvar - Område 07

Bilag 5 - Ansøgers bemærkninger til høringssvar - Område 07

Bilag 6 – Uddybende bemærkninger

Bilag 7 - Revideret screeningsskema - Område 07

Bilag 8 - Naturinteresser

Bilag 9 - Landskabsinteresser

Bilag 10 - Kulturarvsinteresser

Bilag 11 - Lavbundsarealer